

25. april 2023

Notat vedr. spørgeundersøgelse om undervisningsformer og praktisk undervisning i folkeskolen

Undersøgelsen er foretaget marts-april 2023 af Skole og Forældres magasin Skolebørn og er besvaret af 842 forældre til børn i folkeskolen. Overordnede resultater skitseres indledende, mens andre resultater og reelle svar findes længere nede i notatet.

For lidt praktisk undervisning

Mange forældre oplever, at deres barns skoledag kun i ringe grad indeholder praktisk undervisning i form af, at de fremstiller et produkt, laver eksperimenter, finder løsninger på konkrete problemstillinger fra virkeligheden, bruger kroppen aktivt, er udenfor skolen fx i naturen, træner håndværksmæssige færdigheder eller samarbejder med organisationer eller erhvervsliv. Kun 3-7 % af respondenterne oplever, at de praksisfaglige metoder bliver brugt i "høj grad". Til gengæld er der også kun få, der oplever, at det praksisfaglige slet ikke bliver brugt (5-15 %).

Den praksisfaglige metode, der (ifølge forældrene) oftest bliver brugt i skolen er, at eleverne selv fremstiller et produkt – det gælder for lidt over halvdelen.

6 ud af 10 forældre oplever, at deres børn kun "i ringe grad" eller "slet ikke" har undervisning, hvor de aktivt bruger kroppen, er udenfor skolen, træner håndværksmæssige færdigheder eller samarbejder med erhvervsliv/organisationer.

7 ud af 10 ønsker endnu mere praktisk undervisning

På spørgsmålet om, hvorvidt forældrene ønsker, at deres barn har en skoledag med praksisfaglig undervisning, er der stor enighed. Næsten ingen (1-2 %) ønsker, at det skal være mindre end i dag. Mens 7 ud af 10 ønsker mere praktisk undervisning end det, deres børn oplever at have nu. Flest forældre ønsker, at deres børn i højere grad laver eksperimenter (79 %), bruger kroppen aktivt (78 %), arbejder med løsninger på virkelige problemer (76 %) og kommer udenfor skolen fx i naturen (74 %).

9 ud af 10 forældre tror, at en mere praktisk undervisning i skolen kan have en positiv betydning for deres barns motivation for at lære (93%), faglige udvikling (89%), trivsel (89%) og forberedelse til deres fremtidige uddannelse og arbejde (86%).

Fordele og ulemper for elever med særlige behov

En del af forældrene til børn med særlige behov skriver, at deres børn kan få udfordringer ved en mindre struktureret dag, spontane elementer, forstyrrelser, at indgå i gruppearbejde og skulle arbejde mere selvstændigt. De anbefaler derfor, at lærerne har et ekstra fokus på disse elever i forhold til, at der er den nødvendige voksenstøtte til den enkelte elev, fokus på at skabe struktur i undervisningen, at lærerne forbereder eleverne på dagens arbejde, og at der er mulighed for at arbejde i grupper eller på mindre hold. Men forældre til børn med

særlige behov ønsker lige så meget som forældregruppen generelt – altså i højere grad end nu – at lærerne i deres børns klasser bruger praksisfaglige undervisningsformer.

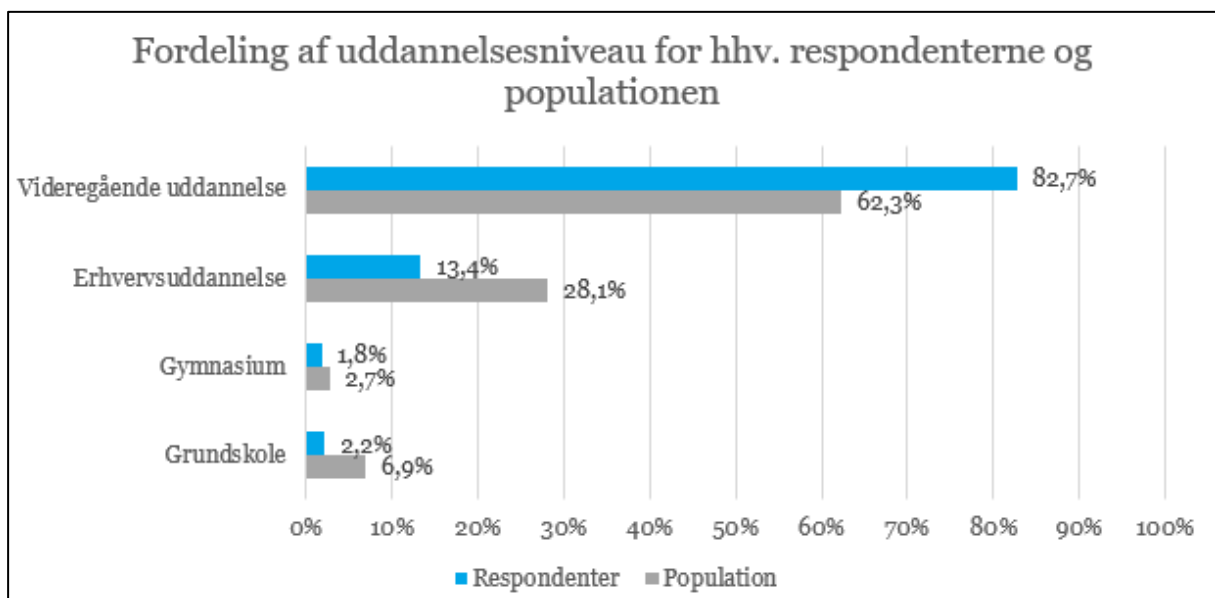
Selve undersøgelsen og beregninger

Invitationen til at deltage i spørgeundersøgelsen er sendt til et tilfældigt udtræk af modtagere af magasinet Skolebørns nyhedsbrev. Invitationen er sendt til i to omgange til hhv. 6589 personer og 6400 personer – i alt 12989 personer. Besvarelserne er indhentet i perioden 17. marts 2023 – 12. april 2023.

Der er besvarelser fra i alt 920 respondenter (7% af de inviterede). Heraf har 78 angivet, at de ikke er forældre til børn i folkeskolen. De er herefter sorteret fra, så den følgende analyse bygger på besvarelser fra i alt 842 respondenter.

Baseret på respondenternes angivelse af, hvilken kommune de bor i, er den geografiske repræsentativitet beregnet ud fra en sammenligning mellem antal respondenter og antal elever i grundskolen i hver enkelt kommune, og der er en stærk korrelation (pearsonkoefficienten er 0,94). Undersøgelsen er altså geografisk repræsentativ.

Kønsfordelingen blandt respondenterne er skæv. Der er 83,0 % kvinder, 16,6 % mænd og 0,5 %, som angiver deres køn som ”andet”. Alle resultater er derfor vægtede i forhold til respondenternes køn. Tilsvarende, men dog ikke lige så voldsomt, er der en overrepræsentation blandt respondenterne af personer, der har taget videregående uddannelse. I sammenligning med populationen (forældre til børn i grundskolen) ser fordelingen således ud:

Kilde til forældres uddannelsesniveau: uddannelsesstatistik.dk, tal for skoleåret 2021/22

Undersøgelsens resultater er derfor også vægtede i forhold til respondenternes uddannelsesniveau. Det er sket ved, at besvarelser fra respondenter, hvis højest fuldførte uddannelse er en videregående uddannelse, er tillagt en vægt på 62 %, mens besvarelser fra respondenter, hvis højest fuldførte uddannelse er grundskole, gymnasium eller en erhvervsuddannelse, er tillagt en vægt på 38 %.

I usikkerhedsberegningerne er der regnet med et 95 procent konfidensniveau. Det vil sige, at vi med 95 procents sandsynlighed kan sige, at forældre til børn i folkeskolen svarer således som angivet i tabellerne inden for usikkerhedsmargenen. Usikkerhederne er angivet som procentpoint. Fx kan vi ved spørgsmål 1 se, at 15,2% +/- 2,4% af forældrene svarer ”i høj grad”. Det vil sige, at vi med 95 procents sandsynlighed kan sige at mellem 12,8% og 17,6% af forældrene svarer ”I høj grad” til spørgsmålet om, i hvilken grad de oplever, at undervisningen på deres barns skole overordnet set motiverer barnet til at lære.

Spørgsmål 1:

I hvilken grad oplever du, at undervisningen på dit barns skole overordnet set motiverer dit barn til at lære?

	Procent	Usikkerhed (procentpoint)
I høj grad.	15,2	2,4
I nogen grad.	49,7	3,4
I ringe grad.	28,5	3,1
Slet ikke.	5,7	1,6
Ved ikke.	0,9	0,6

Spørgsmål 2:

Tænk på en dag, hvor dit barn syntes, at undervisningen i skolen var kedelig. Hvordan var undervisningen den dag?

[Besvarelser i fritekst - ikke medtaget i dette notat.]

Spørgsmål 3:

Tænk på en dag, hvor dit barn syntes, at undervisningen i skolen var spændende. Hvordan var undervisningen den dag?

[Besvarelser i fritekst - ikke medtaget i dette notat.]

Spørgsmål 4:

Hvordan tror du, at den perfekte skoledag for dit barn ville se ud?

[Besvarelser i fritekst - ikke medtaget i dette notat.]

Spørgsmål 5:

I hvilken grad oplever du, at lærerne i dit barns klasse bruger en undervisningsform, hvor eleverne...

	I høj grad		I nogen grad		I ringe grad		Slet ikke		Ved ikke	
	Pct.	Usikk.	Pct.	Usikk.	Pct.	Usikk.	Pct.	Usikk.	Pct.	Usikk.
aktivt bruger kroppen	6,6	1,7	32,3	3,2	48,3	3,4	8,6	1,9	4,1	1,3
selv fremstiller et produkt	10,5	2,1	44,4	3,4	34,9	3,2	5,1	1,5	4,4	1,4
selv laver forsøg eller eksperimenter	5,9	1,6	39,2	3,3	41,5*	3,3	7,7	1,8	5,8	1,6
selv undersøger og finder løsninger på konkrete problemstillinger fra virkeligheden	7,4	1,8	37,3	3,3	35,5	3,2	8,6	1,9	11,0	2,1
er udenfor skolen - fx i naturen	5,5	1,5	32,3	3,2	49,2**	3,4	11,0	2,1	1,8	0,9
samarbejder med fx organisationer, virksomheder eller erhvervsskoler	3,5	1,2	24,2	2,9	37,8**	3,3	23,1	2,8	11,2	2,1
lærer og træner håndværksmæssige færdigheder	4,6	1,4	31,1	3,1	42,6	3,3	15,9	2,5	5,8	1,6

*Signifikant flere kvinder end mænd svarer "I ringe grad" til "selv undersøger og finder løsninger på konkrete problemstillinger fra virkeligheden".

**Signifikant flere med videregående uddannelse end respondenter med kortere uddannelser svarer "i ringe grad" til både "er udenfor skolen - fx i naturen" og "samarbejder med fx organisationer, virksomheder eller erhvervsskoler".

Spørgsmål 5 – grupperet:

I hvilken grad oplever du, at lærerne i dit barns klasse bruger en undervisningsform, hvor eleverne...

	I høj grad eller i nogen grad		I ringe grad eller slet ikke		Ved ikke	
	Pct.	Usikk.	Pct.	Usikk.	Pct.	Usikk.
aktivt bruger kroppen	38,8	3,3	56,9	3,3	4,1	1,3
selv fremstiller et produkt	54,9	3,4	40,0	3,3	4,4	1,4
selv laver forsøg eller eksperimenter	45,1	3,4	49,1	3,4	5,8	1,6
selv undersøger og finder løsninger på konkrete problemstillinger fra virkeligheden	44,7	3,4	44,1	3,4	11,0	2,1
er udenfor skolen - fx i naturen	37,8	3,3	60,1	3,3	1,8	0,9
samarbejder med fx organisationer, virksomheder eller erhvervsskoler	27,7	3,0	61,0	3,3	11,2	2,1
lærer og træner håndværksmæssige færdigheder	35,7	3,2	58,4	3,3	5,8	1,6

Spørgsmål 6:

I hvilken grad ønsker du, at lærerne i dit barns klasse bruger en undervisningsform, hvor eleverne...*

	I højere grad end nu		I samme grad som nu		I lavere grad end nu		Ved ikke	
	Pct.	Usikk.	Pct.	Usikk.	Pct.	Usikk.	Pct.	Usikk.
aktivt bruger kroppen	76,8	2,9	20,0	2,7	0,7	0,6	1,9	0,9
selv fremstiller et produkt	66,1	3,2	27,9	3,0	1,5	0,8	3,9	1,3
selv laver forsøg eller eksperimenter	76,2	2,9	18,9	2,6	1,0	0,7	3,0	1,2
selv undersøger og finder løsninger på konkrete problemstillinger fra virkeligheden	73,2	3,0	20,4	2,7	1,4	0,8	4,4	1,4
er udenfor skolen - fx i naturen	72,2	3,0	24,8	2,9	0,9	0,6	1,9	0,9
samarbejder med fx organisationer, virksomheder eller erhvervsskoler	63,9	3,2	23,1	2,9	1,6	0,9	11,3	2,1
lærer og træner håndværksmæssige færdigheder	66,1	3,2	28,3	3,0	2,0	0,9	3,6	1,3

*Ser man alene på svarene fra forældre til børn med særlige behov er fordelingen af svarene omtrent den samme (ingen signifikant forskel).

Spørgsmål 7:

Hvis lærerne i dit barns klasse i højere grad end nu, brugte ovenstående undervisningsformer, hvilken betydning tror du så, at det ville have for dit barn?

	Positiv betydning		Ingen betydning		Negativ betydning		Ved ikke	
	Pct.	Usikk.	Pct.	Usikk.	Pct.	Usikk.	Pct.	Usikk.
Dit barns motivation for at lære	93,0	1,7	3,6	1,3	0,7	0,6	2,7	1,1
Dit barns faglige udvikling	88,7	2,1	5,9	1,6	1,7	0,9	3,6	1,3
Dit barns trivsel	88,0	2,2	6,7	1,7	1,4	0,8	3,5	1,2
Dit barns udvikling af sociale kompetencer (fx samarbejde, konflikthåndtering mv.)	79,7	2,7	13,1	2,3	0,6	0,5	6,4	1,7
Dit barns forberedelse til fremtidig uddannelse og arbejde	85,1	2,4	6,4	1,7	1,5	0,8	6,8	1,7

Spørgsmål 8:

Uddyb gerne hvilken betydning du tror, det vil have for dit barn, hvis hans/hendes lærere i højere grad brugte praktiske undervisningsformer (såsom ovenstående):

[Besvarelser i fritekst - ikke medtaget i dette notat.]

Spørgsmål 9:

Hvis dit barn har særlige behov (fx pga. en diagnose, sygdom eller lign.): Hvilke udfordringer ville dit barn have med mere praktisk og/eller projektorienteret undervisning (hvis nogle)? Og hvordan tror du, at man bedst ville kunne tage hånd om dette? (Undlad at svare, hvis dit barn ikke har særlige behov)

Spørgsmålet er besvaret som fritekst. Der var 202 besvarelser. Ud af dem er 164 analyseret, da de resterende svar indikerer, at der ikke er tale om særlige behov. De 164 besvarelser er analyseret og kategoriseret efter udfordringer og behov, hvilket leder frem til følgende:

Top 5 udfordringer for børn med særlige behov:

Forudsete udfordringer ved praktisk/projektorienteret undervisning	Antal	Antal i procent (ud fra de 164 brugbare besvarelser)
Manglende struktur/ spontane elementer	26	16% (+/- 6%)
Forstyrrelser (fx oplevelse af uro mm.)	13	8% (+/- 4%)
Sociale relationer (fx at danne- og vedligeholde disse, indgå i grupper)	12	7% (+/- 4%)
Selvstændige arbejdsform (fx at styre sin egen proces uden læreren nødvendigvis bremser dette)	11	7% (+/- 4%)
Koncentrationsbesvær	9	5% (+/- 3%)
Præstationsforventninger (at kunne honorere de faglige krav)	9	5% (+/- 3%)

Top 5 behov for børn med særlige behov:

Forudset behov for støtte ved praktisk/projektorienteret undervisning	Antal	Antal i procent (ud fra de 164 brugbare besvarelser)
Voksenstøtte (fx flere hænder eller bedre, mere støttende hænder)	54	33% (+/- 7%)
Struktur (fx fokus på at skabe mere struktur på undervisningen)	47	29% (+/- 7%)
Forberedelse forud for undervisningen (fx at læreren forbereder eleven på dagens arbejde med brug af eksempelvis piktogrammer)	20	12% (+/- 5%)
Mindre klasser/ grupper (fx at gå i på et mindre hold eller at arbejde i grupper)	17	10% (+/- 5%)
Tid til den enkelte (fx at introducere, samle op og støtte individuelt)	10	6% (+/- 4%)

Spørgsmål 10:

Med dit barns trivsel og faglige udvikling for øje, hvordan vil du så foretrække, at dit barns skoledage er tilrettelagt?

	Pct.	Usikk.
Mest projektarbejde på tværs af fag uden et fast skema.*	13,7	2,3
Mest fast skema med lektioner i de enkelte fag.**	16,4	2,5
En ligelig blanding af faste lektioner i fagene og projektarbejde på tværs af fag.	59,1	3,3
Ved ikke.	3,5	1,2
Andet (skriv her)	7,3	1,8

*Signifikant flere af de respondenter, der ikke har en videregående uddannelse, end respondenter med en videregående uddannelse har valgt "Mest projektarbejde på tværs af fag uden et fast skema".

**Signifikant flere mænd end kvinder har her valgt "Mest fast skema med lektioner i de enkelte fag".

Spørgsmål 11:

Inddrager dit barns skole jer forældre i undervisningen - fx ved at I kan deltage på ture ud af huset, invitere klassen på besøg på jeres arbejdsplads, deltage i praktiske aktiviteter i undervisningen, fortælle om jeres arbejde/hobby på skolen eller lignende?

	Pct.	Usikk.
I høj grad*	6,5	1,7
I nogen grad	15,2	2,4
I ringe grad	39,1	3,3
Slet ikke	34,3	3,2
Ved ikke	4,9	1,5

*Signifikant flere kvinder end mænd svarer "I høj grad".

Spørgsmål 11 – grupperet:

Inddrager dit barns skole jer forældre i undervisningen - fx ved at I kan deltage på ture ud af huset, invitere klassen på besøg på jeres arbejdsplads, deltage i praktiske aktiviteter i undervisningen, fortælle om jeres arbejde/hobby på skolen eller lignende?

	Pct.	Usikk.
I høj grad eller i nogen grad	21,7	2,8
I ringe grad eller slet ikke	73,4	3,0

Ved ikke	4,9	1,5
----------	-----	-----

Spørgsmål 12:

Beskriv gerne, hvordan forældre på dit barns skole er blevet inddraget i undervisningen. Skriv også gerne skolens navn, hvis du mener, at andre skoler kan lade sig inspirere af jeres måde at inddrage forældre på.

[Besvarelser i fritekst - ikke medtaget i dette notat.]

Spørgsmål 13:

I hvilken grad mener du, at folkeskolens afgangsprøver også skal forholde sig til elevernes praktiske færdigheder?

	Pct.	Usikk.
I høj grad*	35,7	3,2
I nogen grad	40,8	3,3
I ringe grad	11,3	2,1
Slet ikke	2,8	1,1
Ved ikke	9,3	2,0

*Signifikant flere (mellem 38,5 og 54,7 pct.) af de respondenter, der har erhvervsuddannelse, gymnasium eller grundskole som 'højest fuldførte uddannelse' end respondenter med videregående uddannelse (mellem 29,9 og 36,9 pct.) svarer "I høj grad".

Spørgsmål 14:

I dag har en elev ret til at komme i erhvervspraktik i mindst en uge i både 8. og 9. klasse. Kunne dit barn have gavn af at komme i mere praktik end dette?

	Pct.	Usikk.
Ja*	53,8	3,4
Nej	15,9	2,5
Ved ikke	30,3	3,1

*Signifikant flere (mellem 59,2 og 74,6 pct.) af de respondenter, der har erhvervsuddannelse, gymnasium eller grundskole som 'højest fuldførte uddannelse' end respondenter med videregående uddannelse (mellem 46,8 og 54,2 pct.) svarer "I høj grad".

Spørgsmål 15:

I 7.-8. klasse skal eleverne vælge et af fire to-årige praktiske/musiske valgfag, nemlig håndværk og design, billedkunst, musik og madkundskab. Mener du, at skolerne i højere grad også skal tilbyde andre valgfag end disse?

	Pct.	Usikk.
Ja	59,8	3,3
Nej	16,6	2,5
Ved ikke	23,5	2,9

Spørgsmål 16 – 22:

Disse spørgsmål er baggrundsspørgsmål om bl.a. køn, uddannelsesniveau og bopæl.

Udvalgte citater fra undersøgelsen

Sådan er en kedelig dag

”Når der er meget tavleundervisning (snak fra lærerens side).”

”Når han arbejder med undervisning taget fra læringsplatforme - det er ensformigt.”

”Mange ens timer, hvor man skal sidde stille, og der ikke er mulighed for at udfolde sig kreativt eller fysisk.”

”Vikar, vikar og vikar.”

”Fag uden mening opleves kedelige. Fx når der skal trænes verber i dansk: ’Hvorfor skal vi lære det?’ spørger min søn mig.”

”En dag, hvor tiden går med at løse konflikter og drama, i stedet for at have fokus på læring.”

”Hun kan ikke lide gruppearbejde, da hun føler, at hun skal trække læsset.”

”Min søn kom hjem og fortalte, at de nu igen skulle repetere xxxx, fordi de andre ikke kunne finde ud af det, og de fleste ikke havde lavet deres hjemmeopgaver.”

”Gammeldags røv-til-sæde i klassen 45 min. ad gangen i hvert fag.”

”Der er virkelig meget uro i klassen, og læreren har ikke overskud.”

Sådan er en spændende dag

”De lavede deres egne både af mælkekartoner i natur og teknik.”

”Når de prøver noget nyt – fx optage podcasts, skrive deres egne sange etc.”

”Ture med klassekammeraterne.”

”Når eleverne selv får lov til at vælge noget, de interesserer sig for.”

”Undervisning af voksne, der brænder for det de laver, og kan gøre undervisningen sjov og interessant.”

”Helt nye vinkler på emner, hvor det giver mening at prøve sig frem og lære noget.

Eksperimenterende!”

”Mit barn kan godt lide skolens flexdage, hvor en hel dag er afsat til et enkelt fag, så der er mulighed for at variere undervisningen, så børnene fx både undervises inde og ude.”

”Når der arbejdes med et emne i flere forskellige fag. Når hun eksempelvis læser om det gamle Egypten i historie, tegner det i billedkunst og designer og bygger en pyramide i håndværk og design.”

”Emneuge, hvor de alle var i skole i 50’erne, herunder påklædning, madpakker, eftersidning etc.”

Fokuspunkter fra forældre til børn med særlige behov

”ADD: Lærer bedre ved en mere praktisk undervisning. Det kan være udfordrende at lytte i mere end 20-30 minutter ad gangen. Projekter, hvor barnet selv skal aktiveres, og hvor der kombineres fag-faglighed og praktiske øvelser med indlagte pauser i løbet af dagen, giver de bedste forudsætninger for læring og trivsel. Dog vigtigt med overskuelighed, genkendelighed, forudsigelighed - en tydelig plan for dagen og tydelige og varme voksne til at støtte og vise vejen”

”Hav altid den samme gruppe ved gruppearbejde. Vær meget tydelig om, hvad barnets rolle i en gruppe er, og/eller hvad barnet skal gøre for at løse opgaven. Sørg for tydelige rammer og tydelig tilbagemelding. Skema over, hvornår man skal hvad. Gerne korte intervaller.”

”Ingen udfordring, tværtimod vil det nok åbne op for et større batteri af kompetencer og lære at fange interesse for noget mere; flere timer i skolen bliver fagligt interessant. Det letteste sted er nok at prioritere fagdag mere projektorienteret/praktisk orienteret. og det er vigtigt at gøre undervisningen interessant nok til, at der altid er ro og fordybelse i klassen, nok det største problem i folkeskolen.”

” Praktisk projektorienteret arbejde skaber mere bevægelse og uforudsigelighed (kaos). Derfor ville det være afgørende med forudgående forberedelse og tydelige rammer. Med tydelig mener jeg tilgængelige fysiske visuelle planer, hvor barnet selv kan gå tilbage og få overblik og orientere sig. Planer, som lærerteamet justerer undervejs, så man kan se, hvor langt man er i løbet af dagen. Ændringer af den daglige rutine tager på kræfterne for neurodivergente børn, og der skal tages tydelige hensyn og skift mellem aktiviteter skal have tid og forberedes. Projektet skal give mening for barnet, ellers bliver det let en negativ oplevelse/læring. Der skal ligeledes være en overskuelig linje mellem start og slut, og hv-spørgsmål skal være besvaret forud for starten. (Hv-spørgsmål, som (altid) støtter især ved anderledes skoledage: hvad laver jeg, hvordan laver jeg det, hvem laver jeg det med, hvor længe laver jeg det, hvem kan jeg få hjælp af, hvad laver jeg bagefter og hvilke bagdøre er der, hvis det crasher for mig?) Der skal være adgang til en tryk velkendt voksen. Frokostpauser skal overholdes.”

” Med tydelige beskeder og forklaringer (uden for meget snak), og med skema over dagens forløb og opgaver, ville det nok fungere godt. Specielt hvis der er voksen-hænder nok til at børnene kan få hjælp, når de har brug for det.”

” faste rammer, brug for hjælp i overgange og finde emner, der interesserer og giver mening hos barnet.”

” Kan udfordre med opbrud ift. den klassiske undervisning og rammer samt kammerater. Kan til dels imødegåes ved at informere godt, så man kan forberede sig på ændringen.”

”... Hun har aldrig været glad for at gå i skole, og føler sig dum. Hun har helt klart praktiske færdigheder, og vil kunne profitere af anden slags undervisning, samt én til én hjælp og støtte. Hun skal have forklaret og forstået opgaven, før hun kan gå i gang. Det vil kræve, at hun har en voksen lærer, hun stoler på og ikke efterlader hende, hvis hun bliver i tvivl og har brug for ekstra hjælp og forklaring.”

” Har børn, der er ordblinde (har også en der ikke er), og de har alle tre meget gavn af praktiske tilgange, da læringen er nemmere at forstå fx måle en firkant i virkeligheden frem for visuelt, og det at fx matematikken kan bruges til noget konkret, fx bagning, giver en større forståelse for, hvorfor man skal lærer det frem for, man bare bruger en bog”

” ADHD er primært et spørgsmål om at have svært ved at strukturere, planlægge og holde fokus, når det bliver kedeligt. Hvis der hele tiden laves om på planerne, eleverne hele tiden skal forholde sig til ny struktur og hele tiden selv finde ud af, hvordan de kommer i gang med nye typer opgaver, så har de ikke en chance.”